

KÜLÖNFÉLÉK

Az úrvacsorai külön kehely. A budapesti ref. teol. akadémia tanári kara nyilatkozott az úrvacsorai külön kehely kérdésében. Eszerint az új szövettség külön kehelyről nem tud, de a kehely közösségére nem vet sulyt. Az úrvacsora tehát se nem nyer, se nem veszít azáltal, ha a bort közös pohárból, vagy külön veszik a hívek. A kehely kérdése nem dogmai, hanem célszerűségi kérdés, melyet egészségi és esztétikai szempontból kell és lehet elbírálni. Az akadémiai tanári kar véleményében arra az eredményre jut, hogy ugyanazon kenyérből és borból — ha nem is ugyanazon pohárból — való részesedés nem érinti az úrvacsorai közösség elvét. A külön poharak alkalmazása sem bibliai, sem egyháztörténeti, sem hittani, sem liturgiális akadályokba nem ütközik, de akár kötelező, akár fakultatív alkalmazását zsinati törvény mondja ki. Egyéni tetszés szerint nem engedhető meg.

Lelkészek hadi segélye és családi pótléka. A minisztertanács a tisztviselők anyagi helyzetén javítani akorván, nagyjelentőségű megállapodásra jutott. Félhivatalos közlésből értesülünk, hogy a legszükségesebb ruházati cikkek beszerzésére egyszersmindenkori segély címén nemcsak az állami tisztviselőknek, hanem a lelkészeknek és az államsegélyt élvező felekezeti tanároknak is 500 K-t fognak utalványozni. Ezenfelül javaslatot fognak az országgyűlés elé terjeszteni a családi pótlék mai összegének a kétszeresére való emelése ügyében, amely pótlék ki fog terjeszteni azokra a tisztviselőkre is, akik eddig nem élvezték. Örömmel és meglelégedéssel vesszük tudomásul ezt a hirt, mert ha valóvá válik, ezzel egy régi sértő igazságtalanság tűnik el, amely a nem állami alkalmazottak helyzetét tette tőrhetetlenné ebben a drága világban.

Harangok rekvirálása. A hadsereg fémszükségletének fedezésére szükség van azokra a harangokra is, melyeket az első rekviráláz alkalmával meghagytak az egyházaknak. Ujra elviszik tehát harangjainkat s csak azokat hagyják meg, melyek művészi becsük vagy pedig történelmi emlékek, 1700~előtt való időből származnak. A harangokat Németországban is elrekvirálták. Most azonban bizonyos nehézségek állottak elő. T. i. mind nagyobb lesz a különbség a beváltási ár és az érc piaci ára között úgy, hogy az egyházak csak nagy áldozatokkal lesznek képesek a háború után harangokat

beszerezni. Ezért sok egyházközség azzal a kéréssel fordult a hadvezetőséghez, hogy ne megvásárlási árat fizessen, hanem a béke után majd ugyanolyan súlyú és minőségű harangokkal lássa el az egyházközségeket, vagy pedig, minthogy a béke nem lehet már messze, ha eddig valamelyik egyházközség harangja be nem olvasztatott volna, ugyanazt a harangot kapja vissza.

Peladatok a háború után. Mihályfi Ákos, a budapesti egyetem rektora a tanév bezárása alkalmával nagyfontosságú beszédet mondott a háború után való teendőkről. Az egyetem részéről első feladat, hogy a harctérről hazatérő ifjúságot kárpótolni kell az elvesztett félévekért. Ez a kárpótlás nem jelentheti a szükséges ismeretek és tudás elengedését, mert ez nekik és a kulturának helyre nem hozható károkat okozna; hanem jelenti azt, hogy a vizsgálatok letevését — minden alakítás alól való felmentéssel — kell megkönnyíteni. A leszerelés alatt 2—3 hónapos póttanfolyamokat kell rendezni, amelyek egy-két félévnek feleljenek meg. Aztán arra is lehetne gondolni, hogy aki pl. két évig volt a harctéren, ez az idő minden pályán beszámíttatik a szolgálati időbe, nyugdíjba, előmenetelbe. Másik nagy feladat az elvesztett intelligencia pótlása. Ennek egyik módja, hogy a nők lépjenek az elesett férfiak helyébe. Ez részben már meg is történt vagy folyamatban van; a női hallgatók száma állandóan növekedik. Aztán a *többtermelés* jel-szavát az értelmi téren is meg kell valósítani, hogy minden kiváló tehetség az intelligens pályára juthasson s az anyagi eszközök hiánya ne zárjon el senkit a magasabb tanulmányoktól, másfelől pedig, hogy ez az intelligens osztály ne csak extensive, hanem intensive is többet munkáljon, amivel az állások számának redukciója is lehetővé válik. A lelkészeknek és néptanítóknak a kötelessége, hogy azokat a testben, lélekben egészséges földmives fiukat, akik már az elemi iskolákban jelét adták szellemi elevenségüknek és képességeiknek, középiskolai tanulmányok végzésére buzdítsák s a középiskolák kötelessége, hogy az ilyeneknek a tanulását anyagi támogatásukkal lehetővé tegyék. Nagy érdeke a magyar társadalomnak, hogy mindenki megértse és teljes lélekkel teljesítse e téren kötelességét.

Hadbavonult ref. teológusok tanulmányi kedvezménye. A kolozsvári ref. teol. fakultás tanári kara a konventhez felterjesztést intézett hadbavonult teol. ifjaknak nyújtandó tanulmányi kedvezmények tárgyában. Azok, akik a 4. évfolyamról léptek be s legalább egy évet töltöttek katonai szolgálatban, végbizonyítványukat kollokvium nélkül kikapják. Akik alapvizsga után a 3. évfolyamról vonultak be s legalább 2 évet szolgáltak, egy 8 hetes tanfolyam sikeres elvégzése után, lecke-könyvüket lezárva megkapják. Azok, akik az alapvizsga előtt a 2. évfolyamról vonultak be, egy 8 hetes kurzus elvégzése után szintén megkapják indükét s ha 2 évnél hosszabb ideig szolgáltak, a 3. és 4. évfolyam tárgyaiból egy év alatt kollokválhatnak. Azok, akik az I. évfolyamról vonultak be s egy évet szolgáltak, egy évi hallgatás után a két első évfolyamról megszerezhetik kollokviumaikat, ha két vagy több

évet töltöttek katonai szolgálatban, az alapvizsga után egy év alatt végezhetik a 3. és 4. évfolyamot. Ez a javaslat számol a lelkészképzés érdekeivel is és hálásan elismeri azon ifjak szolgálatait, akiket a háboru vihara megkimél.

As özvegyi és árvai illetmények felemelése a reformátusoknál. A ref. konvent az özvegyi évjáradék összegét évi 840 K-ra, az apátlan árvák neveltetési segélyét évi 168 K-ra, a szülőtlén árvák neveltetési segélyét évi 252 K-ra emelte fel. A konvent a járadékok és neveltetési segélyek ügyét az összegekkel nem tekinti végleg rendezettnak, de minthogy a nyugdíjintézet elment a teljesítőképesség határáig, a járulékokat emelnie kell s az egyházmegyéktől kér véleményt arra nézve, hogy az illetmények mily összegre való emelését tartják szükségesnek.

A dunántuli ref. egyházkerület ápr. 30-án tartotta Pápán közgyűlését, mely alkalommal gróf Tisza István 10 éves főgondnoki jubileumát is ünnepelte. Tisza elnöki megnyitójában az egyház feladatáról szólt. „Arra, hogy a magyar nemzet megállja helyét végig ebben a küzdelemben, kettő szükséges: az egység és a magyar nemzet lelki tulajdonainak teljes kifejtése, teljes kifejtése minden erkölcsi értéknek, amely bennünk rejlik.“ A vallási békére sohasem volt nagyobb szükség, mint most. Egy meggondolatlan szó most kétszeres bűn a nemzet legszentebb érdekei ellen. Az erkölcsi erőnek nemes versenyében „nekünk magyar protestánsoknak nem szabad megfeledkeznünk azokról a lelki tulajdonságokról, amelyekben a protestantizmus erkölcsi értéke megnyilvánul. Az általános keresztényi vonások mellett az Istenbe vetett rendületlen bizalom, az Isten akarataiban való megnyugvás és ennek folytán a mai borzasztó idők által mindnvájunkra mért sorscsapások férfias és keresztényi elviselése mellett a különlegesen protestáns érték, a puritán kötelességteljesítés és a kultúrának, a szellemi élet fegyvereinek különös intenzív művelése.“ És itt a tanítói és tanári kar magasztos hivatását emeli ki. Minél több nehézségbe ütközik az oktatás, annál nagyobb és áldásosabb munkát kell végeznünk az egyéniség erkölcsi életének kifejlesztése terén. „Tanári karunk tanuljon az élet ezer bajával megküzdő magyar asszonytól. S egy dologról nem szabad elfeledkezni: reggel és este, felkeléskor és lefekvéskor, az iskolába menetelkor és az iskola elhagyásakor, a tanulói élet minden pillanatában annak a tanulónak éreznie kell, hogy nagy idöket él át, éreznie kell, a mai nagy idök fuvallatát abban az irányban, hogy azok a hazafiságnak, a kötelességérzetnek, a jellemerőnek, az energiának fokozott értékeit fejlesztik ki a gyermekek lelkében. S ha tanári karunk ezen a téren teljesíteni fogja hivatását, akkor nem féltém a most felnövä nemzedéket amiatt, mert talán valamivel fogyatékosabb tudományos felkészültséggel fog nekimenni az életnek, mert ellensúlyozni fogja ezt az a fokozott erkölcsi érték, melyet a mai nagy idöktől magával visz jövő életébe.“

Szóltott ezután a hadi gondozó nagy és nemes munkájáról, mely fo-

kozott mértékben rója a papságra a szeretet munkáját. Ez az első rendszeres kísérlet nálunk arra, hogy segítőt, vezetőre, jó barátira szoruló szegény embernek igazán segítségére siessünk az élet küzdelmeiben. Az egyháznak nem szabad érzéketlenné lenni e felhívással szemben. Most a háború csapásai alatt kell megtörni a jeget, felmelegíteni a lelkeket, mert különben soha sem fognak a magyar társadalom míveltebb és vagyonosabb elemei e téren hivatásuk magaslatára emelkedni. Az egyháznak ezen a téren vezető szerepet kell játszania, s a lelkészek előljárnia a példaadásban.

A hadi gondozó. A miniszterium a fenti címen egy olyan szervezetet létesít, mely igazi emberbaráti érzéssel azoknak az ügyét karolja fel, akik hazafiúi kötelességük teljesítése közben rokkantak meg. Ezeknek a gondozását nemzeti feladatnak tekinti a rendelet, melyet meleg szívvel alkottak meg s ha végrehajtása is ilyen lesz, akkor a rokkantak sorsa nagy mértékben elviselhetőbbé válik. A rendelet első sorban a lelkészek buzgó közreműködésére számít s valóban úgy is van, hogy ez a munka valóban pásztori munka s a papságnak a vezető szerepet nem szabad kiengednie kezéből. Az országos hadigondozó tanács Zita királyné védelme alatt áll. Feladata, hogy a háború károsultjairól, a hadi rokkantokról, hadi özvegyekről és hadi árvákról gondoskodjék. Ennek a gondoskodásnak két főága van. Egyik az, hogy az állam olyan anyagi ellátásban részesítse őket, amely a létminimumot biztosítja, továbbá, hogy egészségügyi, tanügyi és gazdasági intézményeket létesítsen boldogulásuk elősegítésére. A másik az, hogy a társadalomnak szellemileg és anyagilag tehetősebb tagjai egyéni munkával, tettel és tanácssal odaállanak minden hadi rokkant, hadi özvegy és hadi árva mellé. A hadigondozó tanács azzal a kéréssel fordul a nagy közönséghez, hogy a segítség és támogatásnak az érdeklődésüknek megfelelő fajtáját kiválasztva önálló intézmények létesítésével vagy adományával siesen az ügy támogatására.

Pro Tanssylvania gyermekvédelmi tanfolyama. A Zita királyné védelme alatt álló Pro Tanssylvania orsz. mozgalom most kezdi meg tulajdonképeni hivatását, a gyermekvédelmet és az ifjúsággal való intenzív foglalkozást. Junius hó 2-ától kezdődőleg Kolozsvárt egy gyakorlati ismeretterjesztő gyermekvédelmi tanfolyamot tart, ahol minden résztvevő a gyermekvédelmi munkára, ifj. egyesületek szervezésére és vezetésére gyakorlati kiképzést nyer. Kívánatos volna, hogy a tanfolyamon papnénk, tanítónéink minél számosabban vegyenek részt, mert itt igazi nemzeti munkáról, a jövő nemzeti megalapozásáról van szó.

Reform-középiskola Kolozsvárt. A napilapok híradása szerint a közoktatásügyi kormány elhatározta, hogy Kolozsvárt már az 1917—18-ik évben egy reform-iskolát állít fel, mely közép helyen állana a gimnázium és reáliskola között s első sorban a modern nyelvekre helyez súlyt. Az új intézet szoros kapcsolatban állana az egyetem tanárképző intézetével.

A hatodik német hadikölcsönben egy berlini tanár statisztikai adatai szerint a német birodalomban 2842 intézet vett részt 413.212 tanulóval, akik összesen 52,018.932 márkát jegyeztek.

A papi pálya és a görög nyelv. A porosz közokt. miniszterim rendeletet adott olyan reálgimn. érettségit tett tanulók görög nyelvi ismeretei ügyébe, akik lelkészi pályára lépnek. Eszerint azok a tanulók, akik latinból legalább elégséges érdemjegyet kaptak, az egyházi vizsgálatra bocsáthatók és utóbb alkalmazhatók, ha a teológia sikeres tanulmányozására szükséges görög nyelvi ismereteiket külön vizsgálaton igazolják. Ennek a vizsgálatnak érdekében a minisztérium a hittudományi hallgatók részére külön vizsgálati szabályzatot adott ki a görög nyelvből.

Ingyen színházi előadások bécsi középisk. tanulók részére. A várszínházban szombat estéenként ingyen előadásokat rendeznek, melyeken Károly király vendégül látja a bécsi középiskolák tanulóit és főiskolák hallgatóit. Ez a szép kezdeményezés nem szorul bővebb méltatásra.

A tankönyvek árának emelése. Az iskolára s különösen az érdekelt szülőkre fontos, hogy a tankönyvek ára túlságosan ne emeltessék. A papír s egyéb anyagok árának emelkedése következtében a könyvek árának emelkedése természetes, de a könyvkiadók túlságos követeléseit korlátozni kell, mert a tankönyvek *első* drágítása megtörtént már 1915 nyarán, még pedig úgy, hogy a *háború előtt* nyomtatott készletük árát is felemelték. Úgy halljuk, hogy az *áremelkedés* 40° lesz. Elég tekintélyes emelkedés, de a könyvkiadók 80°-os drágítást akartak s a közokt. minisztériumban tartott értekezlet szorította le a túlságos igényeket.

Gyász hírek. *Derzsy Géza*, okl. gyógyszerész, t. tüzér-zászlós 15 hónapi katonai frontszolgálat után a harctéren szerzett betegsége következtében március 25-én a budwiesi tart. kórházban 29 éves korában elhalt. Idegen földön temették el addig, míg bánatos szülői a tordai családi sírba holttestét hazaszállíttathatják.

Id. Lőrinczy Dénesné. szül. Pálffy Anna áldásos életének 76. évében három heti szenvedés után Szentábrahámon, május 27-én elhunyt. Egy gondos és munkás családanya, egy valóban jó asszony költözött el vele, akinek elhunytát nagy család gyászolja, köztük Lőrinczy Dénes tordai esperesünk is.

A magyar nyelv a lipcsei egyetemen. *Stumme János* lipcsei egyetemi tanár, jeles orientalista a Nyelvőr március—áprilisi számában cikket ír a lipcsei egyetem magyar tanfolyamáról, melynek ő a vezetője. *Tizenötön* iratkoztak be a tanfolyamra a múlt év nyári semesterében és nagy szorga-

lommal tanulták a magyar nyelvet úgy, hogy rövid idő múlva összefüggő olvasmányokhoz foghattak. Tolnai Ungarisches Lesebuchját használták és napilapokat olvastak. Az idei téli semesterben 12-en voltak az Ungarische Prosaiker c. hirdetett tanfolyam hallgatói. Március 3-án magyar estélyt rendeztek, melyen Stumme Magyarország földje és népe címen előadást tartott, Petőfi és Gyulai költeményeiből többet lefordított, hogy a német közönség jobban megértse az eredeti tartalmát. Stumme levelét azzal végzi, hogy megfogja tartani azt az ígérését, hogy a német közönséggel igyekezni fog a magyar költészetet megismertetni.

Hálás köszönet és elismerés a jeles tanárnak a magyarság érdekében kifejtett eredményes fáradozásaiért.

A német középiskolák és a hadikölcsönjegyzések. A német ötödik hadikölcsön jegyzésben 1,057.000 tanuló vett részt 55 $\frac{1}{4}$ millió márka összeggel, míg a harmadik hadikölcsön jegyzésben csak 656.000-en vettek részt.

A németek reformációi jubileumát a porosz főegyháztanács szabályozza. Az ünnepély minden egyházközösségben okt. 31-én tartandó. Az ünnepi istentisztelet után gyűjtött adományokat a háboru által sujtott gyülekezetek kapják. A jubileumra egész éven át kell készülni. Különösen ki kell használni a reformáció énekeiben rejlő kincset, régi melódiákat felkutatni, használatba venni s az éneklést ezzel javítani. A szöszéken pünkösztől kezdve lehet utalni a reformációra, vallásos, kulturális és nemzeti áldásaira. De nemcsak a templomban, hanem vallásos estélyeken, előadásokon is ki kell használni a reformáció jelentőségét és hatásait. Ezeket népies iratokban is terjeszteni kell, de úgy, hogy más vallásúakat ne sértsenek. A württembergi egyházi tanács és iskolai hatóság a készülődésbe bevonja az iskolát és vallásoktatást is és figyelmezteti a vallástanítókat, hogy ez évben Luther életének és a reformáció történetének ismertetésére kellő időt és gondot fordítsanak.

A hazai reformátusok a reformáció 400 éves fordulóját különböző nevelő intézetek létesítésével akarják megünnepelni. A dunamelléki kerület a kecskeméti Madas-féle leányiskola létesítésével, a dunántúli a pápai teológiai internátus, a tiszáninneni a sárospataki főiskolai internátus felállításával, a tiszántúli Debrecenben egy hadi árvaház alapításával, az erdélyi kerület egy felsőbb leánynevelő intézet létrehozásával kívánja emlékezetessé tenni az évfordulót.

A Keresztény Magvetőre befizettek:

Pártoló díjat:

Albert Dénes, Benkő Mihály (1916—17), Ballok Károly, Fekete Gábor, Farkas Vilmos, Ferencz József, Gyulay Árpád, dr. Hajós Béla, Kőváry Lászlóné, Kozma Ferenc, dr. Mikó Imre, Péterfy Zsigmond, Pákei Lajos, Ürmösy Jenő főellenőr, Ürmösy Jenő birtokos, Weress Ferenc, Zsakó István (1915—17).

Előfizetési díjat:

Ambrus Gergely, dr. Árkosy Gyula, Arkosy Lajosné, Bencédi Pál, Bolgár Sándor (1915—17), Botár János, Boér Gergely, dr. Balázs Ferenc, Csongvay Géza, Csiki Gábor, Deák Miklós (1916—17), Ekárt Andor (1915—16), Finta József, Győrfi István Homorodszentmárton, Hadházy Sándor, Hidegh Mihály, Kovács Kálmán, Kisgyörgy Tamás, Kopp József, dr. Költő Gábor, Kádár Lajos, Lőrinczy Dezső (1916), László Gyula, Nagy Gyula, Nagy József (1915—17), Pap Domokos (1917—18), Pálffy Márton, Simó Pál (1913—17), Székelyszentmihály (1916—17), Szinte Ferenc, Székely János, Székely Ferenc, Szathmáry Pál (1916—17), Székelykeresztúri főgimn. könyvtára, dr. Tóth György, dr. Tompa János, Ürmösi Károly, Unit. egyház közpénztára (1916—17), Ürmösi József, Ürmösi Kálmán, Kolozsvári unit. főgimn. olv. egyesülete, Uzoni Imre, Unit. teol. akadémia, dr. Várady Aurél, Végh Mihály, dr. Varga Béla, Vass Domokos, Zoltán Sándor (1916—17).

